

ΘΗΡΑΪΚΩΝ

ΕΚ ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΩΝ ΚΩΔΙΚΩΝ ΚΑΤΑΛΟΙΠΑ

Ἐκ τῆς ἐπιμελοῦς ἐκείνης περὶ τῆς ἐν Θήρᾳ μονῆς τοῦ ἁγίου Νικολάου μελέτης τοῦ φίλου κ. Φ. Κουκουλῆ τῆς δημοσιευθείσης ἐν τῷ τῆς Ἐπετηρίδος ΣΤ' τόμῳ (σ. 54 - 79) ἀφορηθεὶς ἐδημοσίευσεν ἐν τῷ περυσινῷ τόμῳ ἐκ τῶν παρ' ἔμοι ἀπὸ πολλῶν ἐτῶν ἀποκειμένων ἀνεκδότων ὑπὸ τὸν τίτλον «Θηραϊκά», συμβολὴν ἐπίσημον εἰς τὴν ἱστορίαν τῶν μοναστηριῶν τῆς συμπαθοῦς νήσου, ἰδίως δὲ εἰς τὴν τῶν σχολείων αὐτῆς (σ. 264 - 283). Ἐν τῇ συμβολῇ μου ταύτῃ ὑπεσχόμην, ἵνα καὶ ἄλλα τινὰ σχετικὰ περὶ τῶν ἐν Θήρᾳ ἐκ τῶν παρ' ἔμοι καταλοίπων μεταδώσω, ἐπιθυμῶν ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ ταύτῃ ὅπως ἀπαλλαγῶ φόρτου χρησιμεύσοντος, ὡς ἐλπίζω, ἡμέραν τινά, πρὸς καταρτισμὸν Θηραϊκῶν τῶν Βυζαντιακῶν καὶ τῶν μετὰ ταῦτα χρόνων, ὡς ποθεῖ ὁ φίλος κ. Hiller v. Gaertringen, ὁ νῦν σκαπανεὺς τῶν γραμμάτων ἐν τῷ Βερολίνῳ Πανεπιστημίῳ γράφων μοι.

Ἐπὶ τούτῳ τίθημι ὑπὸ τὴν εὐμένειαν τῶν τῆς «Ἐπετηρίδος» ἀναγνωστῶν τὰ ἑξῆς ἕξ ἔγγραφα¹, ὧν τὰ μὲν τέσσαρα πρῶτα κατέχει ἐν συνεχεῖ σελιδώσει ὁ Η' κῶδιξ τοῦ πατριαρχικοῦ Ἀρχιεποφυλακείου (σ. 366 - 371), τὰ δὲ δύο τελευταῖα ὁ Γ' καὶ ὁ Θ' ἀφορῶντα εἰς τὴν ἐκλογὴν πνευματικῶν ποιμένων τῆς νήσου.

α') Ἴσον ἀπαράλλακτον τοῦ προεκδοθέντος σιγίλλιδος γράμματος τῷ Ὀκτωβρίῳ τοῦ αἰγῶ ἐπὶ Γαβριήλ (σ. 366).

β') Διαθήκην τοῦ Παρθενίου ἱεροδιακόνου Σιγάλα, Δεκεμβ. 24 τοῦ 1724.

γ') Γαβριήλ Σαντορίνης ἐπιβεβαιωτικόν, Μαρτίῳ τοῦ 1777.

δ') Ἴσον... τοῦ ἤδη ἐκδοθέντος ἐκικρωτικοῦ γράμματος ἐπὶ Νεοφύτου κατὰ Ἰανουάριον τοῦ αω.

ε') Ὑπόμνημα ἐκλογῆς Σαντορίνης Ζαχαρίου κατὰ τὸ αψ.

ς') Ὑπόμνημα ἐκλογῆς Σαντορίνης Ζαχαρίου κατὰ Φεβρουάριον τοῦ αωιδ'.

---

¹ Ἐπαναλαμβάνω, ἵνα ἐκφράσω ἅπαξ ἔτι τὰς θερμὰς εὐχαριστίας μου τῷ Σ. μητροπολίτῃ ἁγίῳ Σάρδεων, τῷ φιλάτῳ κ. Γερμανῶ, ὅστις συνεπλήρωσε κενὰ τῶν πεπαιωμένων παρ' ἔμοι ἔγγράφων, μοι ἀπέστειλε δὲ καὶ αὐτοῦσια τὰ κείμενα τῶν δύο ἐκλογῶν Θήρας, ὧν ἐν τῇ περυσινῇ Ἐπετηρίδι (σ. 270) ἐμνημόνευσεν.

Τὰ πρῶτα ἀφορῶσιν εἰς τὰ τῆς Διαθήκης τοῦ ἱερομονάχου Παρθενίου Σιγάλα καὶ τὰ κατ' αὐτήν, μετέπειτα δὲ καθόλου εἰς τὰ τοῦ οἴκου αὐτοῦ καὶ τὰς σχέσεις διὰ τὰ ἐκκλησιαστικά αὐτοῦ δίκαια. Τὰ ἔγγραφα ταῦτα εἶναι διὰ τὴν γενεαλογίαὶν πολὺ χρήσιμα.

Ἐνταῦθα προστίθῃμι ὅτι ἀξίζει, ἵνα ἐπὶ τῇ ἀναγνώσει τῶν ἔγγράφων ἐξαρθῶσι λέξεις τινὲς ξενικαὶ ὀρδινάξει-δεφενδεύει, ἕτεραι δὲ Ἑλληνικαί, ἀλλὰ κατὰ τὴν κοινολαΐτιδα χρῆσιν: θάυγωνται (= θάπτωνται) Ἰωαννάκης καὶ Γιαννάκης — προικοχάρτι, προικοσύμφωνον — καρποτρόγω.

Ἐν ἐπιμέτρῳ ἐπιτραπήτω μοι, ἵνα ἐκ τῶν προχείρων ἄτινα εἶχον συνηγμένα ὀνοματολογία ἐκ τοῦ οἴκου τῶν Σιγάλα (Γσιγάλα) παραθέσω.

Α΄.

1. Κῶδ. Η΄ σ. 366.

Ἵσον ἀπαράλλακτον τοῦ προεκδοθέντος σιγιλλιώδους γράμματος.

Γαβριήλ ἑλέφ Θεοῦ ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως, Νέας Ρώμης καὶ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης.

† Πρὸς τοῖς ἄλλοις οἷς πεπλούτηκε κανονικοῖς προνομίοις ἄνωθεν ὁ καθ' ἡμᾶς Πατριαρχικὸς ἀποστολικὸς τε καὶ οἰκουμενικὸς οὗτος θρόνος ἔν 5
τι καὶ τοῦτο τελεῖ παρὰ τῶν οἰκουμενικῶν συνόδων καὶ ἱερῶν κανόνων αὐτῶ ἐπιβραβευθέν, ὅπως ἔχη ἀποκαθιστᾶν δι' εὐρείας ἐξουσίας πατριαρχικὰ σταυροπήγια κατὰ πᾶσαν ἐπαρχίαν τῶν ὑπ' αὐτὸν διατελουσῶν ὡς ἐγνωσμένον καὶ τοῖς πᾶσι κατάδηλον, πῆ μὲν δι' εὐλόγους καὶ ἐπωφελεῖς αἰτίας μετακι 10
νεῖν καὶ τῶν τέως ἐκτισμένων ἱερῶν σκηνωμάτων καὶ μεταβιβάζειν ὑπὸ τὴν πατριαρχικὴν ἐξουσίαν καὶ ἐπιστασίαν καὶ διοίκησιν λόγῳ σταυροπηγιακῶ, ἄλλοτε δὲ καὶ ἐκ βάρων αὐτῶν ἀνεγείρειν ναοὺς καὶ ἱερὰ καταγῶγια καὶ τὴν ἐλευθερίαν τούτοις χαρίζεσθαι τῇ πατριαρχικῇ δεφεντεύσει. Ἐπειδὴ τοιγα 15
ροῦν καὶ ὁ ὀσιώτατος ἐν ἱεροδιακόνοις κύρ Παρθένιος Σιγάλας τοῦπίκλῃν ὑπὸ τε εὐλαβείας καὶ θείῳ ζήλῳ κινούμενος σπουδὴν ἐμμελῆ καὶ πόθον ἐγκάρδιον ἔθετο οἰκοδομῆσαι ἐκκλησίαν ἐπ' ὀνόματι τοῦ ἁγίου ἐνδόξου με 20
γαλομάργυρος Γεωργίου, ἐν ᾧ κατέλαβε τὸ (sic) εὐθετον ἔχη τι κατὰ τὴν ἁγιοτάτην ἀρχιεπισκοπὴν Σαντορίνης ἐν τῇ τοποθεσίᾳ τοῦ Πύργου σταυροπηγιακὴν καὶ ἐλευθέραν εἶναι ταύτην βουλόμενος καὶ δὴ προσδραμῶν ἡμῖν ἐδεήθη ἐνθέρμως διὰ πολλῶν παρακλήσεων καὶ ἰκεσιῶν τοῦ ἐπιχορηγηθῆναι αὐτῶ παρ' ἡμῶν τὸν σταυρὸν εἰς ἀνέγερσιν τῆς διαληφθείσης ἱερᾶς ἐκκλη 20
σίας ὄνπερ καὶ παραλαβῶν πῆξας ἐν τοῖς θεμελίοις ἀνήγειρε καὶ κατεσκεύασε

καὶ κατήρτισε θεοφιλῶς ἰδίους ἀναλώμασι τὴν αὐτὴν ἐκκλησίαν εἰς δόξαν
θεοῦ καὶ τιμὴν τοῦ ἐν ἁγίοις ἐνδόξου μεγαλομάρτυρος Γεωργίου καὶ
μνημόσυνον αὐτοῦ τε καὶ τῶν γονέων αὐτοῦ καὶ πάντων τῶν ὀρθοδόξων
χριστιανῶν, κἀντεῦθεν ἠτήσατο ἐπιβεβαιωθῆναι καὶ δι' ἡμετέρου πατριαρχι-
κοῦ γραμματος τὴν σταυροπηγιακὴν ἀξίαν καὶ ἐλευθερίαν τῆς αὐτῆς ταύτης 5
ἐκκλησίας. Τούτου χάριν τὴν κτήσιν αὐτῆς δικαίαν καὶ εὐλογον οὖσαν προση-
γῶς ἀποδεξάμενοι γράφομεν, ἀποφαινόμεθα συνοδικῶς γνώμη κοινῇ τῶν περὶ
ἡμᾶς ἱερωτάτων ἀρχιερέων καὶ ὑπερτίμων τῶν ἐν ἁγίῳ πνεύματι ἀγαπητῶν
ἡμῶν ἀδελφῶν καὶ συλλειτουργῶν ἵνα ἡ οἰκοδομηθεῖσα αὕτη ἐκκλησία δι' ἡμε-
τέρου πατριαρχικοῦ ἱεροῦ σταυροῦ παγέντος ἐν τοῖς θεμελίοις αὐτῆς ὑπὸ τοῦ 10
ρηθέντος ἱεροδιακόνου Παρθενίου Σιγάλα κατὰ τὴν νῆσον τῆς ἀρχιεπι-
σκοπῆς Σαντορίνης ἐν τῇ τοποθεσίᾳ τοῦ Πύργου γινώσκηται παρὰ πάντων
καὶ εἴη καὶ ὀνομάζηται ὡς καὶ... ὑπάρχη σταυροπηγιακὴ πατριαρχικὴ καὶ
μόνη ὑποκειμένη τῷ Πατριαρχικῷ θρόνῳ Κωνσταντινουπόλεως μνημονευο-
μένου ἐν αὐτῇ τοῦ πατριαρχικοῦ ὀνόματος ἐν πάσαις ταῖς τελεταῖς καὶ ἀκο- 15
λουθίαις καὶ ἔχη τὴν σταυροπηγιακὴν φιλοτιμίαν καὶ ἐλευθερίαν μετὰ πάντων
τῶν κτημάτων καὶ ἀφιερωμάτων αὐτῆς πάντη ἐλευθέρα διατελοῦσα, ἀσύδοτος
καὶ ἀκαταπάτητος καὶ ἀνενόγητος παρὰ παντὸς προσώπου ἱερωμένου ἢ λαϊ-
κοῦ καὶ αὐτοῦ τοῦ κατὰ τόπον ἀρχιερέως, μηδενὶ μηδὲν ὀφείλουσα παρέχειν
εἰμὴ τῇ καθ' ἡμᾶς τοῦ Χριστοῦ μεγάλῃ ἐκκλησίᾳ διδόναι κατ' ἔτος ἡμί- 20
σειαν ὀκκᾶν κηροῦ χάριν ὑποταγῆς κατὰ τὴν τῶν σταυροπηγίων συν-
ήθειαν, οἱ δὲ ἐν αὐτῇ διατελοῦντες ἱερωμένοι καὶ μοναχοὶ καὶ ἐπισκεπτόμενοι
καὶ ἱερουργοῦντες ἐν τῇ αὐτῇ ἐκκλησίᾳ ἐλεύθεροὶ διατελῶσι καὶ ἀσύδοτοὶ εἰς
τὸ παντελὲς καὶ ἀνεπηρέαστοι, ὑπὸ μόνου τοῦ πατριαρχικοῦ θρόνου ἐξουσια-
ζόμενοι καὶ προστατευόμενοι καὶ ἀνακρινόμενοι, διάγοντες εἰρηνικῶς καὶ 25
ἀταράχως καθάπερ νενόμισται τοῖς αἵρουμένοις ζῆν κατὰ θεὸν καὶ ἀντιποιεῖ-
σθαι τῆς σωτηρίου... ἀρετῆς καὶ βελτιώσεως καὶ ἀυξήσεως, φροντίζοντες
τῆς αὐτῆς ἐκκλησίας, καὶ εἰ χρεῖα αὐτοῖς γένηται χειροτονίας ἔχουσιν ἀδειαν
προσκαλεῖν ὃν ἂν ἐθέλωσι τῶν ἀρχιερέων ἐπὶ τῷ ἐκτελεῖν τὴν χειροτονίαν
κατὰ τὴν τάξιν τῆς ἀρχιερωσύνης χωρὶς μόνον τῆς τοῦ ἱεροῦ συνθρόνου 30
ἐγκαθιδρύσεως καθάπερ ἐν πᾶσι τοῖς σταυροπηγίοις εἴθετε γίνεσθαι, ὅς τις
δ' ἂν κακοθελῶς καὶ κακοτρόπως τολμήσῃ ἐπιχειρήσει τῶν ἄνωθεν.....
καὶ τὴν σταυροπηγιακὴν φιλοτιμίαν καὶ ἀξίαν τῆς ἐκκλησίας ταύτης διασεῖ-
σαι καὶ καταδουλώσαι αὐτὴν καὶ ἀφελεῖν καὶ ἀποσπᾶσαι τι τῶν κτημάτων
καὶ ἀφιερωμάτων αὐτῆς πλεονεκτικῇ χειρὶ καὶ γνώμῃ καὶ βλάβῃ καὶ ζημιῶ- 35
σαι αὐτὴν καθ' ὅποιον τρόπον ὁποίας ἂν εἴη τάξεως, ἀφωρισμένος εἴη παρὰ
θεοῦ κυρίου Παντοκράτορος καὶ κατηραμένος καὶ ἀσυγχώρητος καὶ ἄλυτος
μετὰ θάνατον καὶ προκοπὴν οὐ μὴ ἴδοι πώποτε ζωῆς αὐτοῦ καὶ ἡ μερὶς
αὐτοῦ μετὰ τοῦ προδότου Ἰούδα καὶ ταῖς πατριαρχικαῖς καὶ συνοδικαῖς ἀραῖς
ὑπόδικος, ὅθεν εἰς ἐνδειξιν καὶ ἀσφάλειαν ἀπολυθὲν καὶ τὸ παρὸν πατριαρ- 40

χικὸν καὶ συνοδικὸν σιγγιλιῶδες ἐν μεμβράναις βεβαιωτήριον γράμμα ἐπεδόθη τῇ διαληφθείσῃ ἐκκλησίᾳ τοῦ ἁγίου Γεωργίου.

Ἐν ἔτει αψγϞ' Ὀκτωβρίου ιβ'.

Γαβριήλ ἐλέφ Θεοῦ κλ. — 1.

B'.

2. Κῶδ. Η' σελ. 365.

Ἴσον ἀπαράλλακτον τῆς Διαθήκης τοῦ ποτε Παρθενίου ἱεροδικακόνου Σιγάλα.

Εἰς δόξαν Χριστοῦ ἡμῶν ἀμήν. 1724: Δεκεμβρίου 24: σαντιωρίνη⁵ εὐρισκόμενος ὁ ὁσιώτατος ἐν ἱεροδικακόνους κῦρ Παρθένιος Σιγάλας ἐν ἀσθενείᾳ σωματικῇ, τὸν δὲ νοῦν καὶ τὰς φρένας σῶον καὶ ἀλόλοτον ἔχων χωρὶς τινος βίας καὶ δυναστείας, ἀλλ' ἐξ ἰδίας αὐτοῦ προαιρέσεως φωτισμένος ἐκ θείου πνεύματος φοβῶντας τὸ ἄωρον τοῦ θανάτου μυστήριον, μήπως καὶ αἰφνιδίως ἔλθῃ καὶ ἀρπάσῃ τὴν ἀθλίαν καὶ ταλαίπωρον αὐτοῦ ψυχὴν, διὰ τοῦτο ζητεῖ τὴν τελείαν συγχώρησιν ἀπὸ ὄλου τοὺς εὐσεβεῖς χριστιανούς, ἔτι καὶ αὐτὸς συγχωρᾷ ὀλοῶν ὅπου τον ἐβλάψασιν εἰς κάθε ὑπόθεσιν, ἔπειτα παραγγέλλει καὶ ὁ ρ δ ι ν ἄ ζ ε ι — καὶ διὰ τὴν ψυχὴν του καὶ πρῶτον μὲν θέλει καὶ ἀφήνει τοῦ ἀνεψιοῦ του αὐθέντη Ἰωαννάκη εἰς ἐτόσα σκρίτια θιάλια πεντακόσια 500 ρεάλια εἰς ψυχικὴν αὐτοῦ σωτηρίαν νὰ τεληται ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τοῦ ἁγίου Ἐλευθερίου καθε ἐβδομάδα 15 ἔξ λειτουργίαι περὶ ὄλου τοῦ χρόνου ἀεννάως εἰς τὰ ὅποια πράγματα ὅπου παραγγέλλει νὰ ἀγοραστοῦν καὶ εἶνε πάντα εἰς τὰ χέρια τοῦ ἀνωθεν τοῦ ἀνεψιοῦ, ἀφέντη γιαννάκη, ἀκόμη θέλει καὶ παραγγέλλει καὶ διὰ τὸν ἀνεψιόν του αὐθέντη Τζωρτσάκη ὅτι βάζοντας ἐφημέριον διὰ νὰ λέγῃ τὰς ἀνωθεν λειτουργίας νὰ μοιράζουσιν ταῖς ἰντραδες τῶν πραγμάτων μὲ τὸν ἀνωθέν του ἀδελφὸν νὰ πληρώνουν τὸν ἐφημέριον μαζὶ ἀκόμη καὶ τὰ χαράτζια καὶ ὅποιοι καὶ ἀπὸ τοὺς δύο τοὺς ἤθελε κάμη ἱερέα νὰ πέρνῃ ὅλαις ταῖς ἰντραδες νὰ κάμῃ τὰς λειτουργίας, εἰ δὲ πάλιν καὶ κάμουν καὶ οἱ δύο τοὺς [τὸν] ἱερέα νὰ μοιράζουσιν πάλιν οἱ ἀνωθεν, γράφομεν καὶ νὰ κοντρονάρωσι ἔτι ἀλληλοδιαδόχως τοὺς παιδιο-παιδιῶν τοὺς καὶ εἰς καιρὸν ποῦ 25 δὲν εἶνε πλέον ἀπὸ τὴν γεναὴν τοὺς νὰ ἤμπορῇ τὸ μοναστηρι τοῦ προφήτου Ἡλιοῦ νὰ πέρνῃ τὰ πράγματα καὶ κάμῃ ταῖς ἀνωθεν λειτουργίας.

Καὶ ἂν τινὰς ἤθελεν ἐναντιωθῆ εἰς τὸ παρόν, νὰ ἔχη τὰς ἀράς τῶν 713

¹ Ἄνευ τῶν ἀρχιερατικῶν ὑπογραφῶν ἐν τῷ κώδικι, ἐξ οὗ ἀντεγράφη. Ὁ ἐνταῦθα μνημονευόμενος Γαβριήλ εἶναι ὁ Γ'. ὁ ἀπὸ Χαλκηδόνος 1702 — Νοεμ. 1707.

θεοφόρων πατέρων καὶ τὴν ἰδικήν του καὶ πάλιν ἢ παρὸν νὰ εἶνε ἀνάκοπτη εἰς τὸν αἰῶνα. Ὅθεν διὰ τὸ ἀληθές καὶ βέβαιον ὑπεγράφη ὑπὸ χειρὸς του καὶ ἀξιόπιστοι μάρτυρες, ἀκόμη θέλει νὰ ἔχουν ἐξουσίαν καὶ ἄδειαν οἱ ἰδιοὶ του ὅλοι νὰ θαύωνται εἰς τὴν ἐκκλησίαν του καὶ νὰ μὴν ἠμποροῦν οἱ πατέρες τοῦ ἁγίου Ἡλίας νὰ τοὺς ἐναντιωθοῦν στὸ ὅποῖον ὑπογράφει καὶ ὁ ἅγιος 5
καθηγούμενος παπᾶ κὺρ Γαβριήλ.

— ἱεροδιάκονος σιγάλας στέργω το

— ὁ καθηγούμενος γαβριήλ στέργω.

— Ἰωάννης σιγάλας στέργω ἔλαβα τὰ ἄνω γεγραμμένα σάρτα —
† Τζώρτζης Σιγάλας στέργω. 10

— Τζώρτζης σιγάλας μάρτυρας — πέτρος ἱερεὺς γαβαλλᾶς καντζελ-
λάριος πύργου σαντωρίνης ἔγραψε τὸ παρὸν καὶ βεβαιῶν Ἰωάννης πελόσιος¹
καντζελάριος τὸ κοπιάρισα Ἰσον ἀπαράλλακτον τοῦ καθολικοῦ ὅτι ἴσον ἐστὶ
τὸ σφραγίζω — μαρίνος... μαρτυρῶ ὅτι ἴσον ἐστὶ καὶ ὡς ἐπίτροπος καὶ
σταυρο [σημειῶ]. 15

— νικόλαος σιγάλας μαρτυρῶ ὅτι ἴσον ἐστὶ.

— Τζώρτζης λαγκαδάς μαρτυρῶ ὅτι ἴσον ἐστὶ.

— ἀγγελάτος σιγάλας, ἐπίτροπος μαρτυρῶ ὅτι ἴσον ἐστίν.

— μάρκος δεναξᾶς... μαρτυρῶ ὅτι ἴσον ἐστὶ.

Γ΄.

3. Η΄ κώδικος ἐν σελ. 367.

Σαντορίνης Γαβριήλ ἐπιβεβαιοῖ. 20

Ἡ ταπεινότης ἡμῶν διὰ τοῦ παρόντος αὐτῆς ἐνυπογράφου δηλοποιεῖ
ὅτι παρέστησαν ἔμπροσθεν ἡμῶν ἢ κυρὰ Καταιρίνη Λαγκαδοπούλα,
καὶ υἱὸς τοῦ ποτὲ Μαθιουλάκη Σιγάλα ἀνέφε[ραν] ἡμῖν, ὅτι μεταξὺ τῶν
πραγμάτων τοῦ ἁγίου Ἐλευθερίου ὁποῦ ὁ μακαρίτης ὁ πενθερός της ἀφ[έντης]
Γιαννάκης Σιγάλας δίδει τοῦ υἱοῦ του τόσον εἰς τὸ προικοχάρτι του 25
ὅσον καὶ εἰς τὴν διαθήκην του νὰ τα ἔχη καὶ νὰ τα καρποτρῶγῃ διὰ νὰ
κάνῃ τα ὄπλιγα εἰς τὸν ἅγιον² εὐρίσκεται ἐ[ν] χωράφι εἰς τὴν γονίαν εἰς τὸν
ἅγιον Γεώργιον τὸν Θαλασσίτην ὀνομαζόμενον στασιδία ὁποῖαν ἀντί-
στασιν ἀκολουθοῦσι σκάνδαλα πολλὰ καὶ καυγάδες μὲ τοὺς σιγκολάριδες³ διὰ
τ[ὴν] στραταν, ὅθεν ἢ κυρὰ Καταιρίνη καὶ τὰ παιδιὰ της μὴν ὑποφέρωντας⁴ 30

¹ Ἐν τῇ κατωτέρω ἐγγράφῳ Παλόσιος. Ὅρα καὶ τὴν αὐτόθι σημειώσιν.

² Ὁμπλιγα = τὴν ἐπιβεβλημένην περιποίησιν τοῦ ναοῦ τοῦ ἁγίου.

³ Συγκολλάρηδες, οἱ ἄλλως σύμπληροι, οἱ συνορευόντες, οἱ ἔχοντες πρόσκολλα τὰ ἑαυτῶν κτήματα. [Σ. τ. Δ.]

⁴ Διατηροῦνται τὰ ὀρθογραφικὰ σφάλματα τοῦ πρωτοτύπου.

τὰ σκάνδαλα τοῦ χω[ρα]φίου αὐτοῦ ἐζήτησαν παρ' ἡμῶν ἄδειαν διὰ νὰ τὸ πωλήσουν ὡς πρᾶγμα ἐκκλησιαστικὸν καὶ ἀντ' αὐτοῦ νὰ βάλουν εἰς τὸν ἅγιον Ἐλευθερίον ἄλλο πρᾶγμα καλλιώτερον καὶ παρ[ουσιαστικώτε]ρον¹. Ὅθεν ἡμεῖς βλέποντες τὴν αἴτησιν αὐτῆς, τῆς ἐδώσαμεν ἄδειαν καὶ ἐπώλη[σε] τὴν 5 στάσιν αὐτὴν τοῦ ἁγίου Ἐλευθερίου γρόσια ἐννενητὰ πέντε, γ: 95: μετὸ νὰ εἶ[χε] ὁ ἅγιος ἄλλα ἑκατὸν γρόσια καὶ νὰ τὰ ἐκρατοῦσε αὐτὴ, καθὼς τὸ προικοσύμφωνον διαλαμβάνει, διὰ τοῦτο θέλοντας καὶ αὐτὰ νὰ τὰ περικλείσῃ εἰς τὸ πρᾶγμα ὁποῦ προσηλώσει εἰς τὸν ἅγιον διὰ τοῦτο θέλει καὶ προσηλώσει τὰς τρεῖς πίστευες² τῆς λιβάδας ἔχει εἰς τὸν Πύργον σύμπλιον 10 τὸν αὐθέντη Περάκη Δεναξᾶ, αἱ ὁποῖαι εἶναι ἀπὸ τ[ῶν] μυράδων τοῦ ποτὲ Μαθιουλάκη ἀνδρός τῆς διὰ ἄλλο χωράφι ὁποῦ ἐπούλησεν τοῦ ἁγίου μετὴν γνώμην καὶ θέλησιν τῶν παιδιῶν τῆς, καὶ ἀπὸ τὴν σήμερον ἡμέραν εἶναι καὶ νὰ γροικᾶται αὐτὸ τὸ πρᾶγμα ἥγουν ἡ λιβάδα πρᾶγμα τοῦ ἁγίου Ἐλευθερίου, [κα]θὼς καὶ τὰ λοιπὰ πράγματα εἰς αἰῶνα τὸν ἅπαντα, μὴ 15 ἡμπορῶντας πλέον νὰ τὰ πουλήσουν οὔτε νὰ τὰ ἀντιλιάσουν³, ἀλλὰ νὰ εἶναι καὶ νὰ γροικοῦνται τοῦ ἁγίου.

Ὅθεν διὰ τὸ ἀληθές καὶ βάσιμον ἐγένετο καὶ τὸ παρὸν βεβαιωμένον καὶ τῇ ὑπογραφῇ τῆς ἡμῶν ταπεινότητος δι' ἀσφάλειαν καὶ τὰς ὑπογραφὰς τῶν χρησίμων ἀρχόντων.

20 Ἄξαριᾶς ἱερομόναχος Σιγάλας στέργω ἡεροζω μαρτ[ίου]⁴
1777φ μαρτ[ίω]

Ἄγγελος Σιγάλας μάρτυς

Νικόλαος Λαγκαδᾶς »

Ἄγγελᾶτος Γαβαλᾶς καντζιλᾶριος μάρτυς

Ἰωάννης Πάλονιος⁵ καντζιλᾶριος τὸ κοπιάρισα.

25 Ἰσον ἐκ τοῦ καθολικοῦ ἰσὸν ἔστι τὸ σφραγιζῶ.

Μαρῖνος Γίτζης Ἐπίτροπος κάστρου Ρωμαίων μαρτυρῶ ὅτι ἰσὸν ἔστι.

Νικόλαος Σιγάλας μαρτυρῶ ὅτι ἰσὸν ἔστι

Ἄγγελᾶτος Σιγάλας Ἐπίτροπος Πύργου μαρτυρῶ ὅτι ἰσὸν ἔστι

Τζόρτζης Λαγκαδᾶς μαρτυρῶ ὅτι ἰσὸν ἔστι

30 Μάρκος Δεναξᾶς » » » »⁶

¹ Μᾶλλον εὐπαρουσίαστον, καλύτερον. [Σ. τ. Δ.]

² Μπεζοῦλλες. [Σ. τ. Δ.]

³ Ἀντιλογιάσουν, διεκδικήσωσι. [Σ. τ. Δ.]

⁴ Τὸ ἄκρον τῆς σελίδος ἐφθαρμένον.

⁵ Ἄπαντᾶ καὶ ἡ τὴν προφορὰν δεικνύουσα γραφὴ Μπαλώνας. Ὅρα σημ. 2, τοῦ ἀνωτέρω ἐγγράφου.

⁶ Τὸ ἐγγράφον ἐγένετο πατριάρχου ὄντος Σωφρονίου Β' τοῦ ἀπὸ Ἱεροσολύμων.

Δ'.

4. Η' κωδ. σελ. 368 — 369.

Ἰσον ἀπαράλλακτον τοῦ ἤδη ἐκδοθέντος ἐπικυρωτικοῦ γράμματος.

Νεόφυτος ἐλέω Θεοῦ ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως, Νέας Ρώμης καὶ οἰκουμενικὸς πατριάρχης.

Διὰ τοῦ παρόντος ἡμετέρου πατριαρχικοῦ καὶ συνοδικοῦ ἐπικυρωτικοῦ γράμματος γίνεται δῆλον, ὅτι ἐπειδὴ παρέστη ἐνώπιον τῆς ἡμῶν μειριότητος 5 καὶ τῆς περὶ ἡμᾶς ἱεραῶ συνόδου ὁ ἐκ τῆς Σαντωφρίνης Μάρκος Σιγάλας τοῦ πικλῆν ὁ καὶ ἐπίτροπος τοῦ κατὰ τόπον ἐτέρου ἀδελφοῦ αὐτοῦ Ἰωακεῖμ ἱερομονάχου, φέρων ἐνεφάνισεν ἴσα ἐμμάρτυρα ἔγγραφα, προεκδεδομένου πατριαρχικοῦ καὶ συνοδικοῦ συγγλιώδους γράμματος ἐπὶ τοῦ αἰοιδίμου πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως κυροῦ Γαβριήλ κατὰ τὸ παρεληλυθὸς 10 αψγ^{ον} σωτήριον ἔτος¹ ἰνδικτιῶνος δεκάτης δευτέρας καὶ περιέχοντος ὅτι ὁ θεὸς αὐτῶν Παρθένιος ἱεροδιάκονος Σιγάλας ἔρωτι εὐλαβείας καὶ θείῳ ζήλῳ κινήθει ἀνήγειρεν ἐκ βάρθρων ἱερὰν ἐκκλησίαν, τιμωμένην ἐπ' ὀνόματι του ἁγίου ἐνδόξου μεγαλομάρτυρος Γεωργίου, ἥτις προικοδοτηθεῖσα οἰονεὶ ὑπ' αὐτοῦ διὰ θερμῆς αὐτοῦ παρακλήσεως ἀποκατεστάθη 15 ἐλευθέρη καὶ ἀσύδοτος, τιμηθεῖσα τῇ σταυροπηγιακῇ χάριτι καὶ ἀξίᾳ καὶ προσηλωθεῖσα τῷ ἐκεῖ ἱερῷ καὶ σεβασμίῳ πατριαρχικῷ καὶ σταυροπηγιακῷ μοναστηρίῳ τοῦ ἁγίου ἐνδόξου προφήτου Ἡλιοῦ, πλησίον δὲ τῆς αὐτῆς ἐκκλησίας ἀνήγειρε καὶ ἕτερον παρεκκλήσιον τιμώμενον ἐπ' ὀνόματι τοῦ ἁγίου Ἐλευθερίου καὶ διαταξάμενος τὰ κατ' αὐτὸν ἐν διαθήκαις . . . . . 20 Ταῦτα πληροφορηθέντες ἀπὸ τῶν ἐμφανισθέντων ἡμῖν ἀξιοπίστων ἐγγράφων καὶ ἀπὸ ζώσης φωνῆς τοῦ ρηθέντος Μάρκου Σιγάλα τοῦ καὶ ἐπιτρόπου τοῦ κατὰ τόπον ἐτέρου ἀδελφοῦ αὐτοῦ Ἰωακεῖμ ἱερομονάχου Σιγάλα, ἔγνωμεν γνώμη κοινῇ καὶ συνοδικῇ διαγνώσει ἐπικυρῶσαι τὴν διαθήκην τοῦ πρώτου ἐκείνου κίτορος ὡς νόμιμον καὶ δικαίαν καὶ ἀποκα- 25 ταστῆσαι κατὰ χώρον τὰ τῆς ῥηθείσης ἐκκλησίας πράγματα ὡς οὔσης τετιμημένης αὐτῆς τῇ πατριαρχικῇ σταυροπηγιακῇ χάριτι καὶ ἀξίᾳ καὶ ὀχυρῶσαι τὴν δεσποτείαν αὐτῶν κατὰ τὴν διαταγὴν τοῦ κίτορος πρὸς τοὺς ἐκ τῆς γενεᾶς αὐτοῦ γνησίους κληρονόμους καὶ συγγενεῖς πρὸς τὸν ρηθέντα δηλονότι Μάρκον Σιγάλα καὶ τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ ἱερομόναχον, ἐπὶ τῷ ἐπιτελεῖν 30 αὐτὸν τὰς εἰς λειτουργίας κατὰ πᾶσαν ἑβδομάδα ὄλου τοῦ ἐνιαυτοῦ καὶ καρποῦσθαι τὰς ἐκ τῶν πραγμάτων ἐπικαρπίας. Τούτου χάριν καὶ γράφοντες ἀποφαινόμεθα . . . . . ἵνα ἡ ρηθεῖσα ἐκκλησία τοῦ ἁγίου Ἐλευθερίου μεθ' ὄλων . . . γινώσκηται πατριαρχικῇ σταυροπηγιακῇ . . . . .

¹ Τὸ ἀνωτέρω πρῶτον ἐνταῦθα δημοσιευόμενον ἐν τῇ σειρᾷ.

Διὸ καὶ εἰς ἔνδειξιν ἀπελύθη τὸ παρὸν ἡμέτερον πατριαρχικὸν ἐπικυρωτικὸν γράμμα ¹ καὶ ἐπεδόθη τῷ ρηθέντι Μάρκῳ Σιγάλα.

Ἐν μηνὶ Ἰανουαρίῳ, ἴνδ: γ^{ης} αὐ'.

Ἐφέσου Σαμουήλ — Ἡρακλείας Μελέτιος — Κυζίκου Ἰωακείμ
5 — Νικομηδείας Ἀθανάσιος — Νικαίας Καλλίνικος — Δέρκων. Μακάριος — Τορνόβου Ματθαῖος — Προύσης Ἀνθιμος — Ἰκονίου Ραφαήλ — Λαρίσσης Διονύσιος — Ἀγγύρας Ἰωαννίκιος — Παροναξίας Νεόφυτος — Βιδύνης Γρηγόριος — Μαρωνείας Νεόφυτος.

5. Σ. 370. Ἄμα δὲ καὶ στέλλεται κατὰ Ἰανουάριον πατριαρχικὴ ἐπιστολὴ σεσημασμένη καὶ ταῖς ὑπογραφαῖς τῶν ἀνωθι μνημονευθέντων κατὰ σειρὰν μητροπολιτῶν μετὰ τῆς συνήθους προσθήκης «... καὶ ἐν Χριστῷ ἀδελφός», δι' ἧς διατάσσεται ὁ Σαντορίνης Γαβριήλ ἵνα ἐκτελέσῃ προθύμως τὰ δόξαντα περὶ τῆς ἐκκλησίας τοῦ ἁγίου Ἐλευθερίου ἐν Πύργῳ, ἧτις εἶναι σταυροπηγιακῆ.. καὶ τῆς ἐξουσίας ἀπὸ τοῦ πρώτου κτίτορος Παρθενίου ἱεροδιακόνου Σιγάλα, ὅπως ἐξουσιάζωσιν αὐτῆς καὶ τῶν ἀφιερωμάτων καὶ πραγμάτων ὅτε Ἰωακείμ ἱερομόναχος Σιγάλας καὶ ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ Μᾶρκος...

ΥΠΟΜΝΗΜΑΤΑ ΕΚΛΟΓΩΝ

Ε΄.

6. Κῶδ. Γ' σελ. 45.

Ἐπειδὴ ἡ Ἀγιωτάτη Ἀρχιεπισκοπὴ Σαντορίνης ἔμεινεν ἀπροστάτευτος
10 ὡς τοῦ ἐν αὐτῇ Ἀρχιερατεύοντος κ. Νεοφύτου, παραίτησιν οἰκειοθελῆ καὶ ἀβίαστον ποιησαμένου ταύτη καθὼς φαίνεται ἀντικρῦ, ἡμεῖς οἱ ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐνδημοῦντες συναδελφοὶ Ἀρχιερεῖς, προτροπῇ καὶ ἀδείᾳ τοῦ Παναγιωτάτου καὶ Λογιωτάτου ἡμῶν Αὐθέντου καὶ Δεσπότου, τοῦ Οἰκουμηνικοῦ Πατριάρχου κ. κ. Καλλινίκου συνεισελθόντες ἐν τῷ Πανσέπτῳ Πατριαρχικῷ Ναῶ τοῦ Ἁγίου Γεωργίου καὶ ψήφους κανονικὰς προβαλόντες εἰς εὐ-
15 ρεσιν οἰκείου καὶ ἀρμοδίου προσώπου, τοῦ ἀναδεχομένου τὴν Ἀρχιερατικὴν αὐτῆς προστασίαν πρῶτον μὲν ἐθέμεθα τὸν ὀσιώτατον ἐν ἱερομονάχοις κ. Ζαχαρίαν, δεῦτερον τὸν ἱερομόναχον Κύριλλον καὶ τρίτον τὸν ἱερομόναχον Νεό-

¹ Ἐπὶ τῆς δευτέρας αὐτοῦ πατριαρχίας, 1798 — μέχρις Ἰουνίου 1801. Ἐν οἰκείῳ τόπῳ πέρυσιν ἐδημοσιεύθη ὑπ' ἐμοῦ τὸ ἐπὶ τοῦ πατριάρχου τούτου σιγίλλιον συστάσεως ἐν Σαντορίνῃ κοινοῦ σχολείου τῶν ἐλληρικῶν μαθημάτων. (Ἐπετηρίδος 1930, σ. 272 - 274.) Ὁκτωβρίῳ 1799. Ἀμφοτέρα δὲν μνημονεύονται παρὰ Γεδεῶν ἐν Πατρ. Πίναξιν.

φυτον. Ὅθεν εἰς ἔνδειξιν κατεστρώθησαν καὶ τὰ ὄνόματα αὐτῶν¹ ἐν τῷδε τῷ ἱερῷ Κώδικι τῆς Μ. Ἐκκλησίας, αψ⁹ Ἀπριλίου κε'.

† Καισαρείας	Κυπριανός ²
† Κυζίκου	Κύριλλος
† Νικομηδείας	Παρθένιος
† Χαλκηδόνος	Γαβριήλ
† Δρύστρας	Ἀθανάσιος
† Προϊάβου	Γρηγόριος
† Δέρκων	Νικόδημος.

5

Γ'.

7. Κῶδ. Θ' σελ. 329.

Τῆς Ἁγιοτάτης Ἀρχιεπισκοπῆς Σαντορίνης τῆς ἤδη εἰς Μητρόπολιν 10
προαχθείσης καὶ τιμηθείσης ἀπροστατεύτου διαμεινάσης ἅτε δὴ τοῦ ἐν αὐτῇ
ἀρχιερατεύοντος κυρ Γαβριήλ τὸ ζῆν ἐκμετρήσαντος καὶ εἰς τὰς αἰωνίους
μονὰς μεταστάντος, ἡμεῖς οἱ ἐνδημοῦντες Ἀρχιερεῖς, προτροπῇ καὶ ἀδείᾳ τοῦ
Σεβασμιωτάτου καὶ Παναγιωτάτου ἡμῶν Αὐθέντου καὶ Δεσπότη, τοῦ Οἰκου-
μενικοῦ Πατριάρχου κ. κ. Κυρίλλου, συνελθόντες ἐν τῷ Πανσέπτῳ Πα- 15
τριαρχικῷ Ναῷ τοῦ Ἁγίου Ἐνδόξου Μεγαλομάρτυρος Γεωργίου τοῦ Τρο-
παιοφόρου καὶ ψήφους κανονικὰς προβαλλόμενοι εἰς εὐρεσιν καὶ ἐκλογὴν
ἀξίου καὶ ἀρμοδίου προσώπου, τοῦ ἀναδεχομένου τὴν Ἀρχιερατικὴν προστα-
σίαν καὶ ποιμαντικὴν ράβδον τῆς Ἁγιοτάτης αὐτῆς Μητροπόλεως, πρῶτον
μὲν ἐθέμεθα τὸν παν. Πρωτοσύγκελλον τῆς Ἁγιοτάτης Μητροπόλεως Χαλ- 20
κηδόνος, ἐν ἱερομονάχοις κυρ. Ζαχαρίαν, δεῦτερον τὸν Μεθόδιον καὶ
τρίτον τὸν Διονύσιον, ὧν καὶ τὰ ὄνόματα κατεστρώθη ἐν τῷδε τῷ ἱερῷ
Κώδικι τῆς Ἁγίας τοῦ Χριστοῦ Μ. Ἐκκλησίας, αωιδ' κατὰ μῆνα Φεβρουά-
ριον, Ἐπιμελήσεως Β.

Ἔπονται 8 ὑπογραφαὶ δυσανάγνωστοι μετὰ τῆς Πατριαρχικῆς ἐπικυρώ-
σεως ἐν τέλει.

ΕΠΙΜΕΤΡΟΝ

§ 8.

Οἶκος Σιγάλα (Κιγάλα).

Πλὴν τῶν ἐν τοῖς ἀνωτέρω ἐγγράφοις ἀναφερομένων ἐκ τῆς οἰκογενείας
Σιγάλα, χάριν τῶν περὶ τὰ γενεαλογικὰ ἀσχολουμένων, σημειῶ καὶ τοὺς
ἑξῆς γνωστούς μοι.

¹ Ἡ ἐκλογὴ αὐτῶν ἐσημειώθη ἤδη ἐν σημειώσει 1η τῆς σ. 266 τῆς περισυῆς Ἐπε-
τηρίδος.

² Αἱ ὑπογραφαὶ εἶναι δυσανάγνωστοι, σαφεῖς δ' εὐρηνται ἐν τῷ δημοσιευθέντι σιγί-
λίῳ τοῦ πατριάρχου Καλλινίκου ὑπὸ τὴν αὐτὴν ἔτους καὶ μηνὸς χρονολογίαν.

Ἔτη.

1571. Κωνσταντῖνος Κιγάλας κατὰ τὸ 1571 ἐχρημάτισεν ἱερεὺς τοῦ ἐν Βενετία ὀρθοδόξου ναοῦ¹.

1628-1630. Ματθαῖος Τσιγάλας πρωτονοτάριος Κύπρου, ἐκ Κύπρου κατὰ τὸ 1628². Οὗτος ἦτο ἐφημέριος τοῦ ἐν Βενετία ὀρθοδόξου ναοῦ κατὰ τὸ 1630, ὡς εὗρισκω παρὰ Βελούδη, Ἰστ. Ὑπομν. σ. 171.

1657. Ἰλαρίων ἱερεὺς ὁ Κιγάλας, φέρεται ὡς διδάσκαλος ἐν τῷ Κωτιουνίῳ Φροντιστηρίῳ τοῦ Παταβίου³.

1674. Ἰλαρίων ὁ σοφός, ὅστις ἀνεβιβάσθη εἰς τὸν ἀρχιεπισκ. θρόνον τῆς Κύπρου⁴.

1717. Ἀζαρίας ἱερομόναχος Σιγάλα (Τσιγάλα), ἀρχιμανδρῆτης τῆς Μ. Ἐκκλησίας. Ἐτάφη ἐν τῷ ναῷ τῆς Θεοτόκου τῆς Τριτανῆς ἐντὸς τοῦ καστελλίου Πύργου κατὰ τὸ 1717⁵.

¹ Παρὰ Βελούδη (Ἰστορ. Ὑπομν. ἐν Βενετία 1872) σ. 170.

² Ἐπιθι Ἀλ. Λαυριώτην ἐν Ἐκκλ. Ἀληθ. 1904 σ. 73.

³ Βελούδη, Ἐνθ' ἀν. σ. 179.

⁴ Βλ. Ἀλέξ. Λαυριώτην ἐν Ἐκκλ. Ἀληθ. 1904 σ. 73.

⁵ Ὅρα τῆς παρούσης Ἐπετηρίδος τόμ. Ζ' σημ. 2 τῆς 266 σελίδος, ἐν ἧ καὶ ἄλλαι ὁδηγαί. Σημειώσθω μοι καὶ τὸ ὄνομα τοῦ ἱατροῦ, συγγραφῆως τῆς γενικῆς στατιστικῆς τῆς νήσου Θήρας I. δὲ Κιγάλα (Ἐρμούπολις 1850) Conte Dott. Giuseppe de Cigalla.

ΠΙΝΑΞ ΤΩΝ ΕΝ ΤΟΙΣ ΕΓΓΡΑΦΟΙΣ ΚΥΡΙΩΝ ΟΝΟΜΑΤΩΝ

<i>Ἀρχιερεῖς Θήρας.</i>		<i>Ὀικογένειαι.</i>	
§§			§§
Γαβριήλ	3	Σιγάλα πολλαχοῦ καὶ ἐν	8
»	5, 7	Γαβαλᾱ »	3
Ζαχαρίας	7	Γύζη	
»	6	Δεναξᾶ	2, 3
Νεόφυτος	6	Λαγκαδᾱ	3
		Ἰερόνιος	3
		Λαγκαδοπούλου Καταιρίνη	3
		Μαθιουλάκης Σιγάλα	3
<i>Ἐκκλησία.</i>			
	§§		
Ἅγίου Γεωργίου	4		
Ἅγίου Ἐλευθερίου	4		
Προφήτου Ἡλιού	4		
		<i>Πατριάρχαι.</i>	
			§§
<i>Ἡγούμενοι.</i>		Γαβριήλ Γ' (1703)	2
Γαβριήλ τοῦ ἁγίου Ἡλία § 2		Καλλίνικος Β' (1700)	6
	<i>Κώδικες.</i>	Κύριλλος Ϛ'	7
Γ', Η', Θ'		Νεόφυτος Ζ'	4
Τοῦ Πατριαρχ. Ἀρχιεποφυλακείου		Σωφρόνιος Β'	3

Ἔγγραφον κατὰ Νοέμβριον 1931

Νέον Κουρι Θεσσαλονίκης.

Β. Α. ΜΥΣΤΑΚΙΔΗΣ

διδάσκαλος τῆς Μ. τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας.